

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра граматики англійської мови

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор

_____ Майя НІКОЛАЄВА

» 09 _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Принципи узгодження граматичних часів

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізація: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська

Освітньо-професійна програма: Германські мови та літератури (переклад
включно), перша – англійська

ОНУ

2023

Робоча програма навчальної дисципліни “Принципи узгодження граматичних часів”. Одеса : ОНУ, 2023. 15 с.

Розробник:

Олена ХРОМЧЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри граматики англійської мови.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри граматики англійської мови

Протокол № 1 від “ 28 ” *серпня* 2023 р.

Завідувач кафедри *Карп* Олена КАРПЕНКО

Погоджено із гарантом ОПП Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

Бігунова Наталя БІГУНОВА

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) _____

Факультету романо-германської філології

Протокол № 1 від “ 29 ” *серпня* 2023 р.

Голова НМК *Григорович* Олена ГРИГОРОВИЧ

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри граматики англійської мови

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 202 р.

Завідувач кафедри _____ Олена КАРПЕНКО

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри граматики англійської мови

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 202 р.

Завідувач кафедри _____ Олена КАРПЕНКО

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>очна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3/3 годин – 90/90 змістових модулів – 2/2	Галузь знань 03 Гуманітарні науки Спеціальність 035 Філологія Спеціалізація: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно): перша англійська Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Вибіркова	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		2-й	2-й
		<i>Семестр</i>	
		3-й	3-й
		<i>Лекції</i>	
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		36 год.	14 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		<i>Самостійна робота</i>	
		54 год.	76
		Форма підсумкового контролю:	
		залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – ознайомити здобувачів вищої освіти з граматичною системою англійської мови, зокрема з принципами узгодження граматичних часів в процесі трансформації прямої мови в непряму, привити навички нормативного вживання правил узгодження граматичних часів в сучасній англійській мові.

Завдання: надати здобувачам вищої освіти систематизовані, глибокі знання за темою “Agreement Between the Tenses of Verbs”, навчити їх коректно та вільно вживати правила узгодження граматичних часів в сучасній англійській мові, як в письмовому, так і в усному діалогічному та монологічному мовленні.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) інтегральної: здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

ЗК05. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК06. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

СК02. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

СК03. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії англійської мови.

СК09. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів англійською мовою, державною та іноземними мовами.

Програмні результати навчання (ПР):

ПР 02. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПР 06. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПР 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів англійською, французькою /німецькою/іспанською та українською мовами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати:** теоретичні основи та принципи узгодження граматичних часів, особливості вживання принципів узгодження граматичних часів у різних типах речень; правила відсутності узгодження часів при вираженні загальновідомих істин в означальних та порівняльних реченнях з метою створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами; **вміти:** використовувати принципи узгодження граматичних часів з використанням комунікаційних технологій для вирішення складних спеціалізованих задач, а також проблем професійної діяльності; здійснювати комунікацію англійською мовою, яка є коректною на всіх рівнях.

3. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

AGREEMENT BETWEEN THE TENSES OF VERBS

Theme 1. Succession of Tenses. Advanced Points. Tense Harmony as a Set of Grammatical Rules of a Particular Language.

Theme 2. An Agreement in Tense between the Verb Phrases in the Main Clause and a Subordinate Clause. Basic Rules. Backshifting.

Theme 3. The Sequence of Tenses in Different Types of Embedded Clauses. The Use of a Content Clause or Infinitival

Theme 4. An attracted Sequence of Tenses. A Natural Sequence of Tenses.

Theme 5. The Use of Tenses in Conventional Direct Discourse. Advanced Points.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

BACKSHIFTING VS NATURAL SEQUENCE OF TENSES

Theme 6. Ways of Relating What a Person Has Said. Advanced Points. The Use of the Speaker's Exact Words. The Replacement of Demonstrative Pronouns and Adverbials (Adverbs and Adverbial Phrases).

Theme 7. Advanced Points of Backshifting. Agreement in Tenses with Unreal Past Tenses (Subjunctives) and Modals in Indirect Discourse.

Theme 8. Different Types of Interrogative Sentences in Indirect Discourse. Advanced Points.

Theme 9. Indirect Quotations after a Past Tense Verb. Advanced Points.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Очна форма				Заочна форма			
	Усього	У тому числі			Усього го	У тому числі		
		л	п	ср		л	п	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.								
AGREEMENT BETWEEN THE TENSES OF VERBS								
Theme 1. Succession of Tenses and Tense Harmony as a Set of Grammatical Rules of a Particular Language.	10		4	6	10		2	9
Theme 2. An Agreement in Tense between the Verb Phrases in the Main Clause and a Subordinate Clause.	10		4	6	10			9
Theme 3. The Sequence of Tenses in Different Types of Embedded Clauses.	10		4	6	10		2	9
Theme 4. An attracted Sequence of Tenses vs Natural Sequence of Tenses.	10		4	6	10			9
Theme 5. The Use of Tenses in Conventional Direct Discourse. Advanced Points.	10		4	6	11		2	9
Разом за змістовим модулем 1	50		20	30	51		6	45
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2								
BACKSHIFTING VS NATURAL SEQUENCE OF TENSES								
Theme 6. Ways of Relating What a Person Has Said. Advanced Points. The Use of the Speaker's Exact Words.	10		4	6	11		2	9

The Replacement of Demonstrative Pronouns and Adverbials (Adverbs and Adverbial Phrases).								
Theme 7. Advanced Points of Backshifting. Agreement in Tenses with Unreal Past Tenses (Subjunctives) and Modals in Indirect Discourse.	10		4	6	11		2	9
Theme 8. The Use of Different Types of Interrogative Sentences in Indirect Discourse. Advanced Points.	10		4	6	10		2	9
Theme 9. Indirect Quotations after a Past Tense Verb. Advanced Points.	8		2	6	5			4
Підсумкове заняття	2		2		2		2	
Разом за змістовим модулем 2	40		16	24	39		8	31
Усього годин	90		36	54	90		14	76

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		очна форма	заочна форма
1	Theme 1. The Interpretation of Succession of Tenses. Advanced Points. Tense Harmony as a Set of Grammatical Rules of a Particular Language.	4	2
2.	Theme 2. An Agreement in Tense between the Verb Phrases in the Main Clause and a Subordinate Clause. Basic Rules. Backshifting. Simultaneous Actions and Prior Actions.	4	
3.	Theme 3. The Sequence of Tenses in Different Types of Embedded Clauses (Attributive Relative	4	2

	Clauses, Adverbial Clauses of Cause, Result, Comparison and Concession).		
4.	Theme 4. Attracted Sequence of Tenses vs Natural Sequence of Tenses. Advanced Points.	4	
5.	Theme 5. The Use of Tenses of the English Language in Conventional Direct Discourse. Advanced Points.	4	2
6.	Theme 6. Useful Rules and Examples of Means of Relating What a Person Has Said. Advanced Points. The Use of the Speaker's Exact Words. The Replacement of Demonstrative Pronouns and Adverbials (Adverbs and Adverbial Phrases).	4	2
7.	Theme 7. Advanced Points of Backshifting. Uses of Verb Combination Types. Agreement in Tenses with Unreal Past Tenses (Subjunctives) and Modals in Indirect Discourse.	4	2
8.	Theme 8. Different Types of Interrogative Sentences in Indirect Discourse. Conditional Sentences. Expressions of Wish.	4	2
9.	Theme 9. Indirect Quotations after a Past Tense Verb. Advanced Points. Greetings and Leaving-Taking in Indirect Discourse.	2	
	Підсумкове заняття	2	2
	Разом	36	14

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ Види завдань	Кількість годин	
		очна форма	заочна форма
1	Theme 1. Tense Harmony as a Set of Grammatical Rules of a Particular Language. The Interpretation of the Agreement between Tenses. Основна літ-ра: 1. виконання впр. 2-3 с. 221, впр. 1-2 с. 224; 2. виконання вправ 32.1-32.4 с. 65. Додаткова літ-ра: 3. вивчення теоретичного матеріалу с. 112-114 написання конспекту з виокремленням основних теоретичних положень. Підготовка до практичного заняття.	6	9

2.	<p>Theme 2. Backshifting. Advanced Points. Simultaneous Actions and Prior Actions. Основна літ-ра: 1. виконання впр. 3-4 с. 225, впр. 1-2 с. 228; 2. виконання вправ 32.1-32.4 с. 65. Додаткова літ-ра: 2. вивчення теоретичного матеріалу с. 114 написання конспекту з виокремленням основних теоретичних положень; виконання вправ 1-2, с. 116. Підготовка до практичного заняття.</p>	6	9
3.	<p>Theme 3. The Agreement between Tenses in Different Types of Embedded Clauses (Attributive Relative Clauses, Adverbial Clauses of Cause, Result, Comparison and Concession). The Use of a Content Clause or Infinitival. Advanced Points. The Use of a Content Clause or Infinitival. Основна літ-ра: 1. виконання впр. 3-4 с. 229, впр. 1-2 с. 228; 2. виконання вправ 32.1-32.4 с. 65. Додаткова літ-ра: 2. виконання вправ 3-4, с. 11. Підготовка до практичного заняття.</p>	6	9
4.	<p>Theme 4. An Attracted Sequence of Tenses. A Natural Sequence of Tenses. Contrastive Study. Advanced Points. Основна літ-ра: 2. виконання вправ 35.1-35.3 с. 72. Підготовка до практичного заняття.</p>	6	9
5.	<p>Theme 5. The Study of Advanced Points of the Use of Tenses in Conventional Direct Discourse. Додаткова літ-ра: 3. виконання впр. I-K с. 207 Додаткова літ-ра: 4. вивчення теоретичного матеріалу с. 138; написання конспекту з виокремленням основних теоретичних положень. Підготовка до практичного заняття.</p>	6	9
6.	<p>Theme 6. Ways of Relating What a Person Has Said in Content Clauses. Advanced Points. Uses of Non-Finite Verbs. Основна літ-ра: 2. виконання вправ 32.1-32.3 с. 65. Додаткова літ-ра: 2. виконання вправ 5-6 с. 118. Підготовка до практичного заняття.</p>	6	9
7.	<p>Theme 7. Advanced Points of Backshifting. Agreement in Tenses with Unreal Past Tenses (Subjunctives) and Modals in Indirect Discourse. Додаткова літ-ра: 3. виконання впр. A-C с. 204, впр. F-H с. 206</p>	6	9

	Додаткова літ-ра: 2. виконання вправи 7 с. 119. Підготовка до практичного заняття.		
8.	Theme 8. Different Types of Interrogative Sentences in Indirect Discourse. Advanced Points. Основна літ-ра: 1. виконання впр. 1-2 с. 231, впр. 1-2 с. 232; вивчення теоретичного матеріалу с. 230, виконання впр. 1-2 с. 231, впр. 1-2 с. 232. Підготовка до практичного заняття; 2. виконання вправ 32.1-32.4 с. 65.	6	9
9.	Theme 9. Indirect Quotations after a Past Tense Verb. Advanced Points. How to Render Greetings and Leaving-Taking in Indirect Discourse. Основна літ-ра: Основна літ-ра: 1. виконання впр. 1-4 с. 232-233, впр. 1-2 с. 228; 2. виконання вправ 32.1-32.4 с. 65. Підготовка до практичного заняття.	6	4
	Разом	54	76

9. Методи навчання

Словесні: пояснення правил, пояснення граматичної форми, граматичних явищ.

Практичні: виконання самостійних завдань, тренувальні вправи: рецептивні, репродуктивні та продуктивні, некомунікативного, умовно-комунікативного та комунікативного видів.

10. Форми контролю і методи оцінювання

Методи поточного контролю: усне опитування, оцінювання самостійних завдань, тестування в форматі **Google Test** (посилання на приклад тесту <https://forms.gle/2DLEJkRRZ98WCHJQ6>)

Підсумковий контроль: формою підсумкового контролю в рамках навчальної дисципліни є залік.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

За системою ОНУ імені І.І.Мечникова	Оцінка ECTS	Визначення
1	2	3
90–100	A	Здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом щодо основних принципів узгодження граматичних часів англійської мови. Студент демонструє правильне вживання часових форм у своєму мовленні та письмі, аналізує літературні або автентичні тексти на наявність і відповідність правил гармонії граматичних часів.
85–89	B	Здобувач вищої освіти достатньо правильно, повно й системно викладає матеріал щодо проблеми, яка розглядається на занятті, виявляючи при цьому творчий підхід. Студент має глибоке розуміння правил узгодження граматичних часів, включаючи послідовності часів та їхні взаємодії в мові.
75–84	C	Здобувач вищої освіти припустився однієї-двох несуттєвих помилок у правильному вживання часових форм у своєму мовленні та письмі, дотримуючись достатньої повноти, системності викладу матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
70–74	D	Здобувач вищої освіти припустився двох суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою. Студент не має глибокого розуміння правил узгодження граматичних часів, включаючи послідовності часів та їхні взаємодії в мові.
60–69	E	Здобувач вищої освіти припустився трьох та більше суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою. Здобувач освіти не здатен демонструвати правильне вживання часових форм у своєму мовленні та письмі.
35–59	FX	Здобувач вищої освіти продемонстрував лише деякі елементи матеріалу щодо проблеми, яка розглядається. Студент не здатен розуміти й

		аналізувати різні підходи та варіанти узгодження граматичних часів в різних контекстах.
0–34	F	Здобувач вищої освіти не виклав матеріалу щодо проблеми, яка розглядається. Здобувач освіти не здатен застосовувати правила узгодження часів в практичних мовних ситуаціях.

Критерії оцінювання письмових завдань

За системою ОНУ імені І.І.Мечникова	Оцінка ECTS	Визначення
1	2	3
90–100	A	Здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, повно та системно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. Виявляє цінні творчі ідеї.
85–89	B	Здобувач вищої освіти достатньо правильно, повно й системно викладає матеріал щодо проблеми, яка розглядається на занятті, виявляючи при цьому творчий підхід.
75–84	C	Здобувач вищої освіти припустився однієї-двох несуттєвих помилок, дотримуючись достатньої повноти, системності викладу матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
70–74	D	Здобувач вищої освіти припустився двох суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою.
60–69	E	Здобувач вищої освіти припустився трьох та більше суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою.
35–59	FX	Здобувач вищої освіти продемонстрував лише деякі елементи матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
0–34	F	Здобувач вищої освіти не виклав матеріал щодо проблеми, яка розглядається.

11. Питання для поточного контролю

1. Succession of Tenses in Modern English.
2. Tense Harmony as a Set of Grammatical Rules of a Particular Language.
3. An Agreement in Tense between the Verb Phrases in the Main Clause and a Subordinate Clause.
4. Backshifting in the English Language.
5. The Sequence of Tenses in Different Types of Embedded Clauses.
6. The Use of a Content Clause or Infinitival
7. An attracted Sequence of Tenses.
8. A Natural Sequence of Tenses.
9. The Use of Tenses in Conventional Direct Discourse.
10. Reporting Verbs and their Patterns.
11. Closed Questions with If or Whether.
12. Open Questions in Indirect Discourse.
13. Ways of Relating What a Person Has Said. The Use of the Speaker's Exact Words.
14. The Replacement of Demonstrative Pronouns and Adverbials (Adverbs and Adverbial Phrases).
15. Agreement in Tenses with Unreal Past Tenses (Subjunctives).
16. Agreement in Tenses with Modals in Indirect Discourse.
17. Different Types of Interrogative Sentences in Indirect Discourse.
18. Indirect Quotations after a Past Tense Verb.
19. Uses of Non-Finite verbs in Indirect Discourse.
20. Perfect and Progressive Non-Finite Constructions in Indirect Discourse.
21. The Use of Conditional Sentences in Indirect Discourse.
22. Aspectual Distinctions in Indirect Discourse.
23. Expressions of Wish Indirect Discourse.
24. Means of Rendering the Patterns *Have Got and Can See* in Indirect Discourse.
25. Speech Relating to Actions in Indirect Discourse.
26. Ways of Reporting Questions Beginning with *Shall I* ?
27. Means of Expressing Emotions in Indirect Discourse. Special Ways.
28. Word Order with *What, Who* and *Which* in Indirect Discourse.
29. Complicated Structures to Report Expressions in Informal Speech.
30. Indirect Speech without Reporting Verbs.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

У ході поточного контролю студент може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожну тему змістового модуля. Загальна оцінка з навчальної дисципліни – це є середнє арифметичне суми балів за поточний

контроль. Здобувач вищої освіти одержує підсумкову оцінку, якщо за результатами поточного контролю він набрав за кожну тему 60 і більше балів.

Якщо за результатами поточного контролю студент набрав менше 60 балів, він повинен виконати залікове завдання (див. Перелік питань для поточного контролю) і з урахуванням його результатів отримати відповідну кількість залікових балів із дисципліни.

Поточний контроль									Загальна оцінка
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2				100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Принципи узгодження граматичних часів [Електронний ресурс] : електрон. метод. вказівки до практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти першого (бакалавр.) рівня за спеціальністю 035 «Філологія» спеціалізацією 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська / уклад. О. В. Хромченко. Одеса, 2023. 36 с. 0,2 Мб.
<http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/34923>

2. Робоча програма навчальної дисципліни “Принципи узгодження граматичних часів”. Одеса : ОНУ, 2023. 15 с.
3. Силабус навчальної дисципліни “Принципи узгодження граматичних часів”. Одеса : ОНУ, 2023. 5 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Foley M., Hall D. MyGrammarLab. Advanced C1/C2. Harlow : Pearson Education Limited, 2015. 410 p.
2. Hewings M. Advanced Grammar in Use. Cambridge : Cambridge University Press, 2013. 303 p.

Додаткова

1. Eastwood J. Oxford Learner’s Grammar. Grammar Finder. Reference. Oxford : Oxford University Press, 2015. 432 p.
2. Foley M., Hall D. Advanced Learners’ Grammar. A Self-Study Reference and Practice Book. Harlow : Pearson Education Limited, 2015. 384p.
3. Mann M., Taylore-Knowles S. Destination C1/C2. Grammar and Vocabulary. Oxford : Macmillan Publishers, 2015. 312 p.
4. Swan M. Practical English Usage. Oxford : Oxford University Press, 2017. 653 p.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. <https://learnenglish.britishcouncil.org/> - он-лайн платформа для вивчення англійської мови.